

40 փոք.

ՄԱՐԻՆ

40 փոք.

ԱՂԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՐԿԻԾԱԲԱՆԱԿԱՆ
ՏՆՕՐԷՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԵՓՏԵՎԵԱՆ

ԺԳ. Տարի Թիւ 2 ՄԱՐԱԹ 17 Յուլիս, 1899

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

- ԵՒԱՆԴԻ.—Ուէքլամ:
- ԴԻՆՈՂ.—Շաբաթական քրոնիկ:
- ՀԱԶԱՐ.—Դոր Զոյիլ մը:
- ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԱՆ.—Երկու տիպար հարմնցուներ:
- ՀԱՃԻ ԴԱՆԻԿ.—Սլուկահաւաքը:
- Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ.—Կարներ:
- ՄԷՆ-ՏԻՕՆ.—Զուարճալիք:
- ՍԵՂԲՈՍ ՍԷՖԷՆԱՆ.—Քարոզներ:
- ՎԱՀԱՆ.—Հարց-պատասխան:
- Էրիկ կնկան փոխադարձ խոստովանութիւնները:
- Ա.—Ակնցիին խրատը:
- Ազգային լուրեր:
- Ծաղիկի հեռագիրները:

ՈՒՆԻՔԼԱՄ...

Ո՞վ կ'ըսէ թէ ամէն բան չերթար չի յանդեր Ռէքլամի, որ ժամանակակից անտեսողիտութեան, քաղաքադիտութեան, գրականութեան սիրական կուռքն է: Ամէն բան Ռէքլամի համար և Ռէքլամով:

Ռէքլամն է տիրող կարծիքը, Ռէքլամն է տպարար գրականութիւնը, Ռէքլամն է կրթութիւնը, Ռէքլամն ևս դուռն, և Ռէքլամն եմ եւս նկարագրի՞ր կը փնտռես, ո՞վ միամտութեանդ, ի՞նչ նըկարագիր, ո՞ւր կը ծախեն զայն. Ռէքլամ, Ռէքլամ, դարձեալ Ռէքլամ, ու միշտ Ռէքլամ:

Բարի, պարկեշտ մարդոց ժամանակը չէ՝ կը խաբուին անոնք որ կը կարծեն թէ իրենց համեստ չըջանակին մէջ կրնան օգտակար ըլլալ. Ռէքլամի արժանի բան մը չըրած, ո՛չ կը փայլին, ո՛չ կ'օգ-

տուին: Ամէն բան հիմա հրապարակի վրայ նետելու մարմաջ մը կայ. յաճախորդ վատկելու համար բժշկի մը արդար ուէքլամէն սկսեալ մինչեւ ամենաբարձր . . . գրականութիւնն որ այսօր կ'ըլլայ . . . մեր մէջ, առաւել կամ նուազ զերակչիւ կ'ըլլայ ցուցամոլութեան զգացումը:

Արդարութեան, համեստութեան առաջին պայմանն է Ռէքլամը:

Եթէ չըսես որ արդար եմ, այսինքն եթէ հրապարակաւ ուէքլամ չընես արդարութիւնդ, արդար չես. եթէ փողոցին անկիւնները կեցած կամ մարդիկ կեցուցած չպոռառ չկանչես, կամ պոռալ կանչել չտաս թէ՛ ես համեստ եմ, ևս համեստ ես Ռէքլամ. . . Դիւղի մը վարժապետը չուղեր այլ եւս աննշան մնալ. կ'ուղէ նշանաւոր ըլլալ . . . յօդուածով մը: Երկու կտոր ապրանք ծախող փերեզակ մը շունչը խմբագրատուն կ'առնէ, որովհետեւ աղուոր ապրանք ունի . . . Ռէքլամով: Ուսուցիչ մը չի զիջանիր, անձամբ և իր արժանիքին ընկերակցութեամբ միայն, դիմել ուղղակի հոն ուր պէտք կայ իրեն, այլ կը դիմէ հրաշապատիւ . . . Ռէքլամին, կը խոնարհի գետնամած, և ամենայն պատկառանք կը թախանձէ ընդունիլ իր խնդրուածը և տեղաւորել զինքը բաց պաշտօնին մէջ: Այլովքն հանդերձ կամ հանդերձ այլովք, սիրելի և աշիմ ընթերցողք:

Մի՛ գործանաք երբ այսքան կը բարձրացնում Ռէքլամին վարկը. հեղինակներ, վաճառականներ, վարժապետներ, վարդապետներ ամէնքն ալ կը վազեն անոր ետեւէն, նայեցէք որ դուք ետեւ չմնաք, կը զղջաք, կը կարծէք թէ համեստութիւնն ու անփառունակ գործունէութիւնը դրամ կը վատկեցնեն ձեզ. չարաչար կը սխալիք. դուք ալ ընդհանուր սովորութեան անձնատուր եղիք,

մտէք դետը, լողացէք հոսանքն ի վայր, գահա-
վէժ սուրացէք, դիմեցէ՛ք, ցուցադրութեան դի-
մեցէ՛ք, ծախս ապրանքներնիդ երեւան հանեցէք,
թղթէ . . . ցուցափեղկեր չինեցէք որպէս զի մար-
դիկ դուրսէն նային, կամ ներսէն երեւան ձեր
ապրանքները ճար չկայ, յաջողելու ստուգանիշն
է այս հիմա: Անցան այն ժամանակները երբ խղ-
ճամիտ վարժապետը մէ՛կ մտածում ունէր միայն,
օգտակար ըլլալ իր աշակերտներուն, իր բովանդակ
սիրտն ու հոգին դնել իր խնամոց յանձնուած ա-
շակերտներուն ապագային վրայ, ոգի ի բռին աշ-
խատիլ անոնց կարգալ, գրել սովորեցնելու, և ան-
սխալ կարգալ ուղիղ առողջանութեամբ արատաստել
սովորեցնելու համար, կանոնաւոր գիր գրել, ընթեա-
նիլ տողեր շարել սովորեցնելու համար, անցա՛ն այդ
ժամանակները: հիմա նոր անձնաւորութիւն մը նոր
օրէնք դրած է կրթութեան և դաստիարակու-
թեան համար. այդ պատկառելի անձնաւորութիւնն
է պարոն, մեծապատիւ, գերապատիւ եւն. եւն.
Ռէքլամը: Եթէ դասարանին մէջ վարժապետը յա-
ջող ժամ մը անցուց այսօր, կը փափաքի որ վաղը
ըսուի, խօսուի այդ յաջողութեան վրայ, եթէ ոչ
քէն կ'ընէ, ա՛լ չկրկնէր: Պէտք է պատմուի թէ ա՛յս
անուն վարժապետը՝ ա՛յս անուն վարժարանին մէջ,
ա՛յս անուն աշակերտներուն դաս տուած ժամանակ,
այս անուն կանոնը ա՛յս անուն բառերով բացատրած
ժամանակ, հիանալի՛, սքանչելի՛, ահա այս անուն
հոգաբարձուն ա՛յս անուն թաղականի մը ընկե-
րակցութեամբ, յանկարծ մուտ գործեց ա՛յդ ա-
նուն թաղին ա՛յդ անուն վարժարանին մէջ, և մը-
նացեալը գուշակեցէ՛ք դուք, սիրելազոյն ընթեր-
ցողք, զորս տգէտ կը համարիմ դեռ մեծանուն
Ռէքլամին:

Խղճահարութիւնը գոյութիւն չունի մեր գաս-
տիարակութեան մէջ. «մեր պարտքը կատարած
եղանք» հաստատած այսօր միմիայն իբրեւ աշխար-
հարարի լուծման հրահանգ կուտանք թերեւս
դասարանին մէջ: Տարիներով անձանձիր և անշուք,
ներքին գոհունակութեամբ միայն պօրացած և քա-
ջալերուած գրագէտ չունինք այսօր, որ պարագի
ուսումնասիրութեանց, շրջէ, շրջաշրջէ դանոնք, սրը-
բէ, քերէ, շօշալէ, շոյէ և ապա հրապարակ ելնէ.
«՛չ, այլ ընդհակառակն երբ քալած ատեն միտքը
բան մը իյնայ, յանկարծ կը գիմէ Ռէքլամին, թե-
ւերը սոթաած, սաքերն . . . հանգրիճած, և ծախ-
պատիկ բազմած անոր առջեւ, կ'սկսի պատմել իր
հրաշքը և անունի, համբաւի ոգորմութիւնը մու-

րալ լալաղին: Բայց սկսնակ գրագէ՛տ կամ բանա-
սէ՛ր, մի՛ փութար, եղբայր, մի՛ հրապուրուիր ար-
տաքին շքեղութիւններէն, մտի՛ր ներքին սենեակդ
կամ տունիդ սենեակը, որոճա՛ իմաստները, քննէ
փորձէ պատճառաբանութիւնները, արտաքին նը-
մանութիւններէն մի՛ փորձուիր, մի՛ խաբուիր, ինչ-
պէս երբեմն խաբուեցաւ Եր. Տ. Անդրէասեան, երբ
տարիներ առաջ օրուան Արեւելիքն մէջ գրեց թէ
Վրաստան պէտք է թերեւս ըլլայ Վայրաստան,
բայց ինչո՞ւ. — որովհետեւ ֆրանսերէն կըսեն georgie,
և ց յունարէն արմատէ մը ելած, կը նշա-
նակէ եղբր երկիր, և ասկէց մօտեցնել զայն մեր
վայր բառին, ուստի և Վայրաստան, և դեռ ուրիշ
շատ օրինակներ :

Սովորեցէք համբերել, եթէ կ'ուզէք խորհիլ
սովորի սովորեցէք համեստ ըլլալ, եթէ կ'ուզէք
զգալ սովորի եղբայրական խրատներ, են ասոնք,
որոնց նմանը չեն կրնար կամ չեն ուղեր առաջին-
պիսի հրապարակագիրներ որոց արհեստն է՝ Ռէք-
լամ, և որոց կարողութիւնն է գերազանցաբար
Ռէքլամաբանութիւն, իր բոլոր ճիւղերով ու ա-
ռումներով:

Ա. Տաթաւար

ԵԻՄԱՆԻՐ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Իզմիրեանց մրցանակաբաշխութիւն. — Սահակ,
Մեսրոպ, Իզմիրեանց եւ Կեդրոնական . . . կը գան-
գատին. — Մագրիգիւղի դպրաց պատարագը. — Կեցցէ
Նարյ-Գաբուի Թաղական Խորհուրդը. — Եւնի-Գաբուի
Խորհրդարանը . . . սալօնի վերամուծ:

→→→→→

— Բիշ մը ուշ, բա՛ք թերեւս երբ ըսիմ ձեզի թէ
անցեալ հինգշաբթի Ղալաթիոյ խոր հրապարակին մէջ անգի
ունեցաւ Իզմիրեանց մրցանակաբաշխութիւնը 13րդ ան-
գամը ըլլալով:

Հրաւեր գրուած է՝ ամէն անոնց, որոնք հարուստ
էին, ազնուաշուք էին, կտոր մըն ա՛լ բաւասէրներու եւ
լրագրութեան ներկայացուցիչներու. խի ներկայ էին հա-
րուստներէն: փոքր մաս մը եւ վերջիններէն մեծամաս-
նութիւնը:

Աթուները համարեով գրուած էին, եւ մեծ շուք
ունեցողները նստած էին, եթէ չէիր ուղեր տեսնել ներ-
կաներուն երեսը, կրնայիր դիտել Այվազովօքի երկու
սիրուն նկարները, որոնք սակայն քեզի շատ բաներ կը
յիշեցնէին:

Տեղեկագրի ընթերցումը՝ որ Մկրտան Տ. Յ. քահա-
նային վիճակած էր, աւարտելէն ետք, խմացանք որ մըր-
ցանակը կտոր կտոր եղած էր, ամբողջը շահելու իրա-

ուսնք ունեցող երկի չգոյութեան պատճառաւ եւ հե-
տեւեալները չահած էին, Ա. Տ. Մակար Եպ. Բարխու-
տարեանի՝ Աղտանից երկիր եւ զրացիք եւ Սրբախ.—
30 ոսկի Բ. Հայք ի Զմիւռնիա եւ ի չրջակայս.—Հ.
Քօսեանի—20 ոսկի.—Եւ Գ. Յ. Մամբեանի «Հին օրեր
եւ այն օրերուն մարդը՝ Տերոյենց:

Իսկ մրցանակ չառնեցան Պ. Պ. Պատմաճեան, Գ.
Վանցեան եւ Տր. Տաղաւարեան (Սկսնակ Բանասէր.—
Արեւելի մէջ):

Եւ որովհետեւ մեր քրոնիկներն ալ սկսած են նեղ
գալ՝ Ծառիկի էջերուն մէջ, չենք ծանրանար այս վերջին
երկերու մասին, այլ կը սպասենք հրատարակուած տես-
նել Տր. Տաղաւարեանի գործն, որուն մէջ կը կարծենք
թէ շատ ու շատ պակասներ կը վիտան՝ քանի որ հա-
մակերկի Տօքթօրը չէր կրնար իր այնքան զրաղումնե-
րուն մէջ, գլուխ հանել անանկ գործ մը որ նոյն իսկ
Վենետիկեան եւ Վենետիկեան միաբանութիւնները տա-
կաւին չեն յաջողած՝ ունենալով հանգերձ ամէն տե-
սակ գիրութիւններ. յաւելի Տօքթօրը կրնայ շարու-
նակել իր ստույգաբանական հմտալից գրքերու հրատա-
րակութիւնը՝ որոնք օգտակար են՝ քիչերուն ու միասա-
կար շատերուն:

* * *

Հանգէսն ետք Կեդրոնական վարժարանի սրահ-
ներէն մէկուն մէջ Սահակ, Մեսրոպ, Յովսէփ Իզմիրեանց
եւ Կեդրոնական վարժարան ամէնն ալ տխուր դէմքով
նստած էին, ու վերջին երկուքը՝ Սահակին եւ Մեսրո-
պին, որոնք մարած էին, երեսին ջուր կը զարնէին եւ
թեւերը կը շփէին:

—Ա՛խ կ'ըսէր Մեսրոպ, ա՛խ իմ շինած գրերս ինչ
վիճակի մէջ կը տեսնեմ այսօր, ի՞նչ էր, այս ի՞նչ հանդէս
էր, իմ թուներէս քիչեր տեսայ հոն, հրաւէր զրկուեր է...
բոլոր հարուստներուն, որոնք գոնէ գային, գոնէ անոնք
իրենց կե...քին մէջ հայ գրերով զրաղէին, ինչ էր, սա-
ռաֆն ալ հոն էր, չօրապէսն ալ, պանքէոն ալ, տաճկա-
բանն ալ, ո՛ւր էին իմ գրերուս հոգիով փարած՝ զըզ-
րոցական աշակերտները, ինչո՞ւ դպրոցներու բարձրա-
գոյն կարգի աշակերտներէն ներկայացուցիչներ չի կային.
վրաս մարելիք եկաւ երբ տեսայ որ քուկին, Պ. Կեդրո-
նական, քուկին բարձրագոյն կարգիդ ուսանողներէն Յ
ուշիմ սղաքներ, ժամուն դուռը կեցող ռաքատներուն
պէս, դռանը առջին կեցած էին սոքի վրայ, եւ հակա-
ռակ եղած ջանքերնուն, ներս չառնուեցան, ինչո՞ւ,
ինչո՞ւ՝ իմ գրերս անոնց իրաւունքն է, անոնք սարա-
ֆէն տուի արժէք ունին, իմ յայտ անոնց վրան էր:

—Աղա չնշարեցի՞ր ասպարիչներու, ցուլիչներու եւ
զրափաճաններու, կաղժարարներու բացակայութիւնը, ա-
նոնք ինչո՞ւ չէին եկած:

—Ա՛խ պատա Սահակ, անոնց ալ հրաւէր չէր գա-
ցած:

—Անոնք որ ամէնէն տուի իրաւունք ունին ներ-
կայ գտնուելու, որովհետեւ անոնք են որ ամէնէն ա-
ւելի պահեցին ու պահպանեցին իմ գիրս ու այդ ու

բէնս. եթէ տանք չըլլային, ո՛ւր պիտի գտնէինք այսօր
գրականութիւնը, գրատունները, որոնք Աղգային մատե-
նադարանին պալատը կը լեցունեն եւ հոն շատ անգամներ
կը հանդպէի գրասէր բանասէրներու որոնք կ'երթային
ու գրքերը կը թղթատէին ու իրենց սեռականութիւն-
ները անոնցմով կը լրացնէին. եթէ անոնք ու սպագորիչ-
ները չըլլային ո՞վ մղում պիտի տար իմ գրերուս, ո՞վ
պիտի ընդհանրացնէր հայ լեզուն, եւ ո՞վ պիտի քաջա-
լերէր հեղինակներ՝ որոնք իրենց գրքերը հրատարակուած
կը տեսնեն:

—Յովսէփ Իզմիրեանց.—(ծանր շեշտով) Ինչո՞ւ բայ
բաժին բրին իմ մրցանակս. եթէ արժանի հեղինակու-
թիւն չի կար բնաւ, տալու չէին. բայց քիչիս բան մը
գնաց այն է մեծիկի զիցաղնութիւն մը բրին որ աչքիս
զարկաւ, Միւրթարեան միաբանութիւնները վերջապէս
յաջողեցան մրցանակ չանիլ, այլ եւս ֆանտազի վերցաւ.
այդ մասին գո՛հ եմ, բայց շատ կը ցաւիմ որ այդ ֆա-
նազիկովին զոհուեցաւ Հ. Տաշեանը, անցած տարի, որուն
գործը շատ մեծ արժէք ունէր:

Մեքայ.— Աղա Իզմիրեանց, վիճա՛յս ծանր
է, անոնք որ գրերովս կը զրաղին, գրեթէ անօթի կը
կը մնան. դուն որ այս կտակը հաստատեցիր, ժողովուր-
դը չօգտուիր քու այս կտակէդ, հապա՛հեղինակները ո-
րոնք զրամը կ'առնեն եւ գրքերն ալ չեն հրատարակուիր:

—Եղբայր ես այդ կտակը հաստատեցի նէ, աժան
գրքեր ծախուելու համար բրին. մինչդեռ բոլորովին սուղ
են այն տեսակ գրքերը որոնք օգտակար են իմ գաւ-
կներուս. մինչդեռ անգին ծննդական գործարաններու
վրայ. գիրք կը հրատարակեն, քու գրերդ կը սղծեն եւ
աժան ալ գին կը դնեն, ամիսներ կ'անցնին եւ պոլսա-
հայ գրականութեան մէջ ոչինչ կը հրատարակուի իմ
գրերովս, այդ բէնն ալ միայն քաթ-վիզիթներու վրայ
տեսնել կը սկսիմ:

—Բայց եղբայր գրափաճաններն ալ անիոյթ են,
անոնք ալ բան մը հրատարակած չունին եւ չեն ալ
քաջալերեր՝ հեղինակները:

—Ինչ ընեն անոնք ալ, իրենց հրատարակած գոր-
ծերը չեն ծախուիր որ:

Մեքայ.— Պապա Սահակ, քանի որ իմ գրերուս
յարգը չեն գիտեր, թող ես ասն իմ գրերս. անոնք ալ
ինչ կ'ուզեն նէ թող ընեն:

Սահակ.— Այո՛ մեր Աստուածաշունչն ալ թող ես
տան, որու վրայ այնքան տքնութիւն թափեցինք:

Յովսէփ Իզմիրեանց.— Կը դադարեցնեմ յանձնա-
ժողովը իր պաշտօնէն. ես տուէք իմ կտակս, ես կը փա-
փագիմ որ Շահնազարեան վարդապետին քովը երթամ,

Կեդրոնական վարժարան. — Քանի որ դուք այդ-
քան կամքի ոյժ կ'արտայայտէք, ես ալ տաքս գետինը կը
դարնեմ, ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, ես ի՛նքայ չեմ երթար
ու չպիտի երթամ, զօռով չպիտի տանին ա՛:

Անտարբերութիւնը որ սենեակին մէջ քիչ մը տն-
գին կ'ըկուած էր կը միմտար «հոգ», գիրքը պիտի առ-
նեն եղբր, թող առնեն, ինչ կ'ըլլայ Ֆենք ալ գաղղիւ-
րէն կը գրենք, արդէն գաղղիւրէն կը խորհինք կոր:

տակէ ետքն ալ թող գրեր չունենանք. Աստուածաշունչը պիտի առնեն եղեր, թող առնեն, որո՞ւ հոգ, կարգացողը ո՞վ է. մենք հիմայ նիւթապալտ ենք, կրօնական բաներու պէտք չունինք, վարդապետ չսիրտի ըլլանք եւ ոչ ալ եպիսկոպոս եւ անկէ ետքն ալ ծայրագոյն եպիսկոպոս. Իզմիրեանցը իր կտակը ետ պիտի առնէ եղեր, ա՛ւ եղբայր, ա՛ւ, տուիր տէ ինչ խեր տեսանք, մենք դրականութեան պէտք չունինք, բարա վաստկիլ կ'ուզենք, բարա պապամբ, բարա, դուն ալ կորուսէ Կեդրոնական վարժարան, գոցուէ, փախուէ, գնա՛ կորիր Միացեալին քովիկը, միւր զաւակները օտար վարժարան կը դըրենք, Փռէնները ողջ ըլլան:

* * *

Նարլը Գաբուն ալ գիտցածդ չէ. թէ եւ ինք պըզտիկ տեղ մը՝ բայց մեծ մեծ գործեր ունի, հիմա՛լ ալ դպրաց դասուն դէմ ունեցած խուլ հակառակութեանը վերջ մը տալու համար կը վռնտէ անոր անդամները:

Խնդիրը չահեկան է եւ մեզի բաւական խնդացներու նիւթ կը մատակարարէ:

Ամէն դպրաց դասեր՝ տարին անգամ մը պատարագել տալու իրաւունք ունին «ի հանգիստ հոգեոց հիմնադրաց եւ բարերարաց» թէ եւ հոգ չէ թէ հիմնադիրներն ու բարերարները տակաւին ողջ ըլլան, այսպէս չէ՞ր Մազրիգիւղի դպրաց դասուն ծանուցումը, որուն մէջ կ'ըսուէր թէ «դպրաց դասուն Դրդ տարեդարձին առիթով, պատարագ պիտի ըլլայ «ի հանգիստ հոգեոց հիմնադրաց եւ բարերարաց»»

Բայց եթէ ես ըսեմ թէ հիմնադիրներն ալ, թերեւս բարերարներն ալ ողջ են, ի՞նչ պիտի ըսեն, քանի որ Դ տարին մեծ ժամանակամիջոց մը չէ, որ ամէնն ալ մեռնին, թաղուին եւ հոգեհանգիստ կարգանք . . . վրանին:

Կը հասկնանք թէ Պալաթու դպրաց դասուն ծանուցման հետեւած են, բայց անոնք 130 տարուան գոյութիւն ունին, իրաւամբ անոնց հիմնադիրներն ալ, բարերարներն ալ մեռած են, եւ այս հաշիւներով Մազրիգիւղի դպրաց ծանուցման տակի թուականը պիտի ըլլար 2019 եւ ոչ թէ 1899. տեղը չէ յիշել . . . գորտին եւ կովին առակը:

Ո՛վ դպրաց դաս Մազրիգիւղի, նայէ որ գալ տարի այդ կերպ ծանուցում չտաս, քու ծանուցմանդ իրաւունքը չառ չառ սա տեսա՛լը կրնար ըլլար «Մազրիգիւղի դպրաց դասուն ննջեցեալներու հոգիներուն համար պիտի պատարագէ եւն»:

Բայց անցնինք Նարլը-Գաբունի պատմութեան ներողութիւն խնդրելով մեր ընթերցողներէն՝ որոնք վստահ եմ թէ այս պարագային մէջ համբերատար ոգիով՝ մեզի մտիկ ըրին, մեր ընթերցողներու սրամտութեանը փոտան, իրենց սովորական ներող չէքերէն, չէք մըն ալ կը քաշենք իրենց վրայ:

Նարլը-Գաբունի դպրաց դասը, կ'ըլլայ որ անցած տարի իր տարեկան պատարագը ընել կուտայ եպիսկոպոսի մը, այդ օրը պատարագիչը վարժարանին համար աղւոր քննադատութիւն մը կ'ընէ եւ վերէն վար դորս

դու պատուիրեցեր կը լուայ, այս տարի ալ երբ դըպրաց դասը իր պատարագը ընել կ'ուզէ, թաղ Խորհուրդը իր ամբողջ աշխատութիւնը կը թափէ եւ արգելք կ'ըլլայ այդ պատարագին:

Դպրաց դասը որ 20 տարուան գոյութիւն մը ունի եւ թէ եկեղեցւոյն պայծառութեանը ծառայած եւ թէ դպրոցն ալ օգտած է՝ թանգարանով մը, այդ մեքենայութիւններուն հանդէպ կը վշտանայ (որո՞ւ, Աստուծոյ) եւ կ'առնէ կը քաշէ:

Թաղական Խորհրդին ալ չուզած բանը, Բա՛ն.Ֆե՛ կը մնայ դպրաց դասուն միւրաք բայ բաժին ընել, տն ալ բան մը չէ, ի գիմաց Թաղ-Խորհուրդին, 3 թաղական աղաներ կ'երթան դպրաց սենեակը, դուռը կը կոտրեն, կ'առնեն ինչ որ կը գտնեն, դրամն ալ կ'առնեն . . . ինչ որ չեն գտներ հոն:

Սահակ վարդապետ որ իր սենեակը նստած էր, այս տեսարանին հանդէպ կ'ըսէր—«ձօ, տղաք, ի՞նչեր կ'ընէք»

—Հայր Սուրբ, Ս Պատրիարքին հրամանն է:

—Ծօ, իմ գիտցածս, Ս. Պատրիարքը անտնի բան չըսեր:

—Ձէ, Հայր Սուրբ, «ան» է չէ՛, Պատրիարքարանէն ըսին:

—Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա, ի՞նչ կ'ուզէք նէ ըրէք:

Թաղ. Խորհուրդը իր այս քաջագործութենէն ետքը կը խորհի որ ինչո՞ւ դպրաց դասը իրաւունք ունենան պատարագ ընել տալու եւ Թաղական Խորհուրդները ոչ, միթէ իրենք մեռած ննջեցեալներ չունին, մայր կամ հայր, զաւակ կամ նշանած եւ կողակից, այո՛, այո՛՛ իրենք պատարագ ընել տան պիտի իրենց ննջեցեալներուն հոգիներուն համար, ու աստեալեալը հետեւեալ պատգամը կ'որոտայ:

—Պէտք է յաւաքիկայ կիրակի պատարագ մը ընել տանք:

Պատարագը կը մատուցուի—դպրաց դասն ալ իր պատարագը ինքզինքովը կ'ընէ, ինքզինքը զոհելով—նախորդ շաբթուն պատարագը կ'ըլլայ Նարլը-Գաբունի եկեղեցւոյն մէջ:

Այս առիթով թաղային սնտուկը կը առե՛ի հետեւեալ գումարը:

Պատարագիչ	216
Եկեղեցւոյ լուսարարութեան	35
Կառքի եւն.	28
Լրագրաց աղդ	40
Կերակուրի, եւ.ի տունը	108
Եւ որովհետեւ գալիք չկար, դուրսէն գալիքի հմր.	80

507

Ահաւասիկ մտաւ մը . . . Նարլը-Գաբունի եկած, եւ եթէ Աստուած մի արասցէ ամէն թաղ հետեւի, այնատեն տարեկան 200 ոսկիի գումար մը պիտի ծախսուի . . . Թաղականներու ննջեցեալներուն համար. արդեօք կարելի չէ՞ որ այդ դրամը հաւաքուի եւ զրկուի Մայր եկեղեցիի թաղ. Խորհրդին, որպէս զի իր պարտքերը վճարէ:

* * *

Նուազ անտրամաբան չէ նաեւ Ենի-Գարուի Թաղական Խորհուրդին խորհրդարանին. . . ստորին մը վերածուիլը. ալ ամէն ինչ լինցած է. . . Ենի-Գարուի մէջ, եւ ալ բնաւ պէտք մը չիկայ եղեր եւ մնացեր է միայն զարգարել խորհրդարանը, ուրտեղ ամօտները գեղեցիկ. . . եւ թիկնաթուռները թաւհայ եղած են քանի մը շարաթներէ ի վեր:

— Սիւ կ'ըսէր, Գում-Գարուի Աղքատախնամի վարչներէն մին, մենք ելլա պիտի կրնանք կահաւորել մեր սենեակը. է՛ չիտակը, ինծի համար բնաւ կարեւորութիւն չունի եւ մեզք Նի-Գարուի Թաղ-Խորհուրդին որ ասանկ տղետ գործ մը տեսաւ. մենք այդ թաղականներուն վրայ հասաւք բռնէինք թէ գործունեայ մարդիկն են, բայց չեն եղեր, իսկ դուք Պ. վարիչ Աղքատախնամի, դուք, հոգ չէ, այդ պարզ սենեակին մէջ նստէք, դուք աղքատութեան կեդրոնն էք, դուք արցունքներու շտեմարանը եւ դուք չաւած սրտերու միթարանքը, ձեր երջանկութիւնը ձեր խղճին մէջ փնտռեցէք. դուք թաւհայ թիկնաթուռ պէտք չունիք, աղքատը երբ ձեր սենեակէն ներս մտնայ ա՛յն քաջելու չէ, իր տունին կարասիներէն ուրիշ քան սենեակու չէ, միայն ձեր սենեակին մէջ նստեցէք որ կանանց ծածկոցը միշտ նոր մնայ ու ձեր սիրտը միշտ բարի ու միշտ վեհանձն:

Այս է ձեր պարտքը Թաղական Խորհուրդներ եւ Աղքատախնամներ. . . աղքատաց:

ԴՈՏՈՂ

ՆՈՐ ԶՕՅԵԼ ՄԸ

Անցեալ շարաթ մօրի ըրիք Տիւլէկեանը, որ համարձակութիւն առնելով բանաստեղծներու յատուկ եղող համատեղութեան՝ գրիչը ձեռքը առած կը հայհայէր այն գրութեան գէմ, որ իր ստային կարողութեան հետ խոտոր կը համամատի:

Բայց փորձառութիւնս, այսինքն սոյնօրինակ Զօյլենքու հետ ծանօթացած ըլլալս արդէն զգացնել տուած էին զլիտս գալիքը եւ դժկամակամ էի նախապէս իրր բանաստեղծ երեւոյտ: Բայց ի՞նչ էր դժկամակութեանս պատճառը ահա հարցում մը որու շատ սխալ պատասխաններ տրուեցան: Շատեր կարծեցին թէ բանաստեղծութեան երբեք ընդունակութիւն չունիմ եւ ինչ որ արտադրէ գրիչս՝ անշուշտ լղբուկ բան մը պիտի ըլլայ. ուստի, այսպէս նախապաշարեալ ըլլալով սխալ սխալ տեսնելու, անխմտ դանդաղ ակնոցովը դիտել այն գրութիւնս՝ որ, պարծանօք կ'ըսեմ թէ, զիս պիտի անմահացնէ եւ յաջորդ գարեքը միշտ ներսողներ պիտի զրտեն յիշատակիս նուիրելու համար. ասիկայ այս՝ պարծանօք կ'ըսեմ եւ ասով արհամարհած կ'ըլլամ ամէն խրճրածանք, որք նոր երեւան ելլողի մը շուրջը կ'երեւին: Բայց այս ստուերները կը ծառայեն միայն ճշմարիտ տաղանդները լաւ եւս երեւան հանելու. ասոնց օրինակները գրական եւ ընկերական պատմութեանց մէջ կը վխտան:

Վօլդէր կ'ըսէ (կեցիր նայինք սա Տիւլէկեանը Էւրօպէ մէջ կրնամ խղիւղել):

Այո՛ Վօլդէր կ'ըսէ օրնոր քննադատ մը արուեստագէտ մը կ'ըլլայ, երբ ունենայ շատ գիտութիւն եւ ճաշակ, ասոնց նախապաշարման եւ ասոնց նախանձի՞: Եւ կը տեսնեմ թէ աւա՛ղ (իր բանաստեղծ կը գրեմ կոր «աւաղ» մը օւռն քշելու եմ) Պարոն Տիւլէկեան ոչ պէտք եղած գիտութիւնը ունի գէթ հասկնալու համար քննադատութեան գերն ու նշանակութիւնը եւ ոչ ճաշակ հասկնալու համար այն բանաստեղծութիւնս՝ զոր յորդատառ զգացմամբ տողաշարեցի (զէշ բառ չէ. . . հէ՞) այլ սփոտս (ձայնարկութիւններուն չէլէպը կոտրելու չգար) ունի նախապաշարում եւ նոյնպէս առատ նախանձ՝ որով կը կարծէ նսեմացնել քերթողական հանձարս եւ աղտոտել բանաստեղծի պատմութեանս:

Բայց խնդրեմ, ի՞նչ կար պակաս բանաստեղծութեանս մէջ. ջրակալոյտ, ծիծաղանք, գրգռակ, վնասվածք, հեծկըլանք, նազանք եւն. եւն. այսչափ բառեր զանուէլէն յետոյ քաշքշէլ. . . չիտակը այսչափ յանդգնութիւն Տիւլէկեանէ մը միայն կրնայ սպասուիլ:

Թող թուք ու մուր Ժայթքէ, այլ միանգամայն համոզուի թէ ոչ կամ կանուխ ճակիւս վրայ սիտի տեսնէ զամենայն պատկը (չատ վերէն թռանք ամա. . . ինչ է նէ):

Այս պահուս միտքս կը բերեմ իտալացի Թաւն որու հազներդած մէկ բանաստեղծութիւնը 20 տարի շարուենակարար քննադատութեամբ իբր վատթարագոյն գործ, բայց. . . յետոյ Աբէ-Բօլին հաւատարեցուցին. միտքս կը բերեմ նոյնպէս Զերէնիէն՝ որ նախ զիւլցազներգակի տիտղոսին բացարձակապէս անարժան համարուելէն յետոյ Հոթերի եւ Վերթէի կարգը դատուեցաւ: Զէ՛ մի որ Աբէ-Բօլին եւ Զօյլէ, Ֆէնէլն եւ Սիւ-Գրէի, Վօլդէր ու Տէֆօնի քննադատներ են, բայց ո՛հ (° °) իրարմէ որչափ տարբեր (Աս եւլէն մը անուններէն Տիւլէկեանի աչքը չկրցայ վախցնել նէ՛ ա՛լ վախցնելիք չունիմ):

Մինչեւ հոս ներածութիւն է քիչ մըն ալ Տիւլէկեանի հետ երես առ երես տեսնուինք:

Շիտակը ըսեմ քեզի սիրելի Տիւլէկեան, եթէ ինծի 100 ոսկի ալ տային, անցեալ շարաթուան գրութեանդ տակ ստորագրութիւն չէի գներ (պոչի ցաւէս է) եւ ինչու գիտե՞ս. վասն զի տեսայ թէ քու իսկ խօսքերովդ ըսածներդ կը ջրեւ կոր ու չիտակը փառք տալու եւ, ինքզինքդ չա՛տ երջանիկ համարելու եւ որ փաստաբան չես եղած. վասն զի ապահով եմ թէ դորձ չգտնալով շա՛ւլլ Ժայթքէ պիտի ծախսիր:

Բայց ի՞նչ էր գրածդ. — երեկոյթի մը, ներկայ զրտանաւած ատենդ պարել չգիտնալուդ համար ուրքի չես ելլար եղեր, վասն զի օլուխին չօճուխին ասջեւ ըէզիլ պէթնամ ըլլալ չես ուղեր եղեր, չեմ գիտեր ինչ կ'ըլլատէլի չես գիտեր ինչ կ'ընես եղեր. թախում մը ախչէկային քարոզ:

Եւ քու իսկ խոստովանութեանդ համարձակութիւն:

անհեղձ յարգանքը դիտել կուտամ ո՛ր Տիշլեկեան թէ, այն մարդը որ չէնք չնորհք ճամբայ քալել չգիտեր, երբէք պէտք չէ համարձակի կարծիք յայտնել բանաստեղծական գրութեան վրայ (այս հաշուով ուրեմն կաղերք եւ անգամայն ծները բանաստեղծական քննադատ չեն կրնար ըլլալ) եւ այն մարդը որ բնականապէս եւ մտաւորապէս ազնիւ սովորներով մըն է, պէտք չէ խառնուի խառնուիքին: Եւ նոյն խոսքով Կիշլեկեանի քաջարձակ առաջացող չէ՞ այն ընթացքով որով վտանգուած են գաւազան չունեցող անձերը: Բայց յանգանքը քուկիչ չէ՞ այլ ան արեւելի խափալը, չարկամ պէյնիւնի, սաղօդ տիշլեկիդ որ մնացեալ անգամներու պէտք քաջած ըլլալով հանգերձ, աքցանովը չաւեր, չարեր բերանդ ու պէս գիւղի մը հանգստութեան երես տեսնայ թէ ինք, եւ թէ ձեր հարհարապատիւ խառնութեանդ ամենախնայարժէքն է:

Մէյ մըն ալ երբ կը փաղաքչես կոր դիւ. բայց այդ կարգ մը գովեստներդ համարյով մատնութիւն ըլլալը չհասնալու չափ ապուշ կարծեցիր պիտի Պէ արեւար, վաղ անցայ քու գնահատութենէդ ալ, քննադատութենէդ ալ. վասն զի երկուքն ալ թուանշանի մը ձախ կողմը դուրս զէրօն չափ արթէք չունին ինձ համար (անանկ է նէ ինչո՞ւ ջարդ բուրդ կուգամ կոր): Արդէն ըսած խօսքերիդ գրական ճաշակդ յայտնի չեղաւ կը կարծես. բանաստեղծութեան կարնապիտ ազմանը ըլլալը քու կարնապիտանման ուղեղիդ մէջ գոյութիւն կրնայ ունենալ:

Վեյֆը գալու համար, մառուլի վրայ բանաստեղծութիւն ընելու եմ եղեր, կոշտ սիրուն աղջկան մը նըմանցնելու եմ եղեր. (յը նմանցնեմ, բայց ինչ օգուտ, աղջիկ չունիս) քանի մը հոգի մառուլ կերած ատեն մարդ ինքզինքը ճանաչան կը կարծէ գրելու եմ եղեր. (մառուլ ուտելու տեսնայի նէ կը գրէի) մարդիկ իրարու փոխան ծաղիկփունջի՞ մառուլ գրելու են եղեր. (պիտի ընեմ, բայց վաղիդ հարմարին կը սպասեմ կոր) մառուլին քէ-ն-կ-ն-ն-ն ըլլալը գրելու եմ եղեր (կը գրէի բայց քու գրութենէդ ետքը ընթերցողները կարծեմ այդ գեղին պէտք չեն ունենար) չեմ գիտեր ինչ ըսելու եմ եղեր, չես գիտեր ինչ գրելու եմ եղեր. ասոնք ամէն ալ տիշլեկային քարոզներ են՝ զորս մօրի ընելու համար երանելիին համբերութիւնը ունենային ալ չբաւեր, քան անգամ ձերմակեղէն փոխելն ալ չբաւեր:

Վերջապէս

Ես բանաստեղծ եմ եւ բանաստեղծին ալ իշխան եմ. դատաւիտեցե՛ք, հալածեցե՛ք զիս եւ ես ուրախ պիտի ըլլամ վասն զի այդու պիտի դատաւիտեցի՞մ Պապոսին՝ որ հալածուեցաւ, կալիլէի՝ որ դատաւարաւորեցաւ, Պաքօնի, Տէքարի, Արինօղայի, Գոնտիլաքի՝ որք քրննադատուեցան եւ որք յետոյ փայլեցան, կը փայլին եւ պիտի փայլին, կուրացնելով այն աչքերը՝ որք նախանձով կը վառէին: (Այս հատուածիս վերջութեան ըսելիք չկայ . . . հէ՛) (*):

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(*) Տիշլեկեանի պատառիսն յառաջիկայ թուով (ԾԱ. ԽՏԲ.):

ԵՐԿՈՒ ՏԻՊԱՐ ՀԱՐՍՆՑՈՒՆԵՐ

Օր. Թագիկ Փարալեան՝ դուտը Նապրօղու Ջոթ. Թարոս Փարալեանի, ներկայիս կուգամ յայտարարել Պատ. Ծաղիկի միջոցաւ թէ վերջապէս սրտիս վրայ քար դնելով որոշած եմ ոտքս դուրսի՝ եւ գլուխս ալ ոտքի վերածել, ձեռք տալով երիտասարդի մը որ աշխարհային խնայողիչ կեանքէն քաշուի կ'ուզէ:

Նախ կը վստահեցնեմ ձեզ թէ հազար կարմուխ պլլիւններ կը բռնեմ, որոնք Պատ. Ծաղիկի կը լիւրջաւ աւարկին մէջ հինգ տարիներէ ի վեր քուն կը քաշեն անվերջով, սովասելով փեսացուի մը անօթի ճանկերուն, որ քայ գրպանէ առ ի վճարել հարսանեկան ծախքերը՝ այլ լուրն հանդերձ Գեղեցիկութեան շատ գովելի չէ: Ունիմ սեւ սեւ աչքեր ու սեւ բիւրեր որոնք անհետանալու վերայ են. սեւ մազեր, որոնց մէջի ճերմակները մինչեւ անցեալ տարի կրնայի համարել՝ բայց հիմա անոնց թիւը քառասուսիս արմատին հասած են: Գալով տօրիքիս . . . Լուսահոգի մայրս գիտէր ու հետը տարաւ. բայց կրնաք գուշակել երբեք ձեզ Բերայի մեծ հոգեմը, երբ հոն կը բնակէինք, հարկը չորս թիւ փայտաշէն ուտնը, որուն դրան մօտ սեօյիւտիւ ծառ մը կար ու այդ ծառին տակ քրօն վարտիկները կը կարկտէի (յիշեցե՛ք որ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ռոկի ունիմ): Հասակս մըջալ է, քիչ մը ծուռ կը կոխեմ, որու համար կօշիկներուս դուրսի կողմերը երկաթ նալջալ գամել կուտամ: Շիտակը խօսելով միս չունիմ ու բան կալի մամը ինձմէ վար չի մնար. սոխի զարի չափ թափափանցիկ եմ. (չի մտնաք որ ՀԱՅԱՍՏԱՆ հատ ալ սոխի ունիմ):

Մայր չունիմ գլխուս վրայ միշտ խօսող, բայց չորս մօրաքոյրերէս, որոնք փոխն ի փոխ տունով տեղով չօլուխով չօճուխով մինչեւ անգամ բողբոջի թախտիներով կուգան սեզի կենալու:

Դուռներնիս մարդ չի գարներ, երկունքուն՝ չունեմ պատուհանէն կը քաշեմ ինքզինքս մարդու չեմ ցուցուցած՝ թուալթովս պատուհանը կը նստիմ. Հայր շատ չեմ ուտեր՝ քիւլալաստըն բերնէս վար չիցնար (սակայն ՀԱՅԱՍՏԱՆ ռոկի ունիմ, չի մոռցուի): Հագուած հինգերեւ չեմ գիտեր՝ ամիսը անգամ մը նոր կը շինեմ: Քունս շատ կանոնաւոր է՝ մինչեւ անգամ կը խուլամ: Ծոգեհաւ նրստիւ չեմ սիրեր՝ զուգաթի նաւաները հաճոյք կը պատճառեն ինձ: Անգամներս ամբողջովին քաշել տալու քաջութիւնը ունեցած եմ. գիշերները կը հանեմ եւ այն պէս կը պառկիմ: Դպրոցը ինչ է չեմ գիտարձ՝ ստորագրութիւնս խաշով մը կը կնքեմ. կամ մատովս կը նշանակեմ (ՀԱՅԱՍՏԱՆ ռոկի ալ չեմ մը ունիմ գրպանս):

Վերագրեալ բարեմասնութիւններովս հանդերձ, զիս ի կնութիւն խնդրող թեկնածուք, պէտք է գիմեն հետեւեալ հասցէին՝

Ձիլի տունու Վրթկածեան, չիրքին վէ փայլալը գրգլար անէնթօսի, ինսիզ տատ թիւ 15 . . .

* *

Նկատելով որ ցորչափ համեստութեան զիմակը կը
կրեմ պարզորէն՝ նկատելով որ ցորչափ հարկւրաւոր խլա-
վուզներ պար բռնած կուտլը լօխմաներու շուրջը, տինարկ
մը անգամ չեն նետեր մեզ նման ծախու կուտարդեան-
ներու, եւ վերջապէս նկատելով որ ամուսնանալիք երի-
տասարդները իրենց գործը չտկելու համար մութի մէջ
կոյր զլուրայն ձեռք կը խնդրեն ոսկիի տոպրա՛ներուն,
առանց ուշադրութեան տոնելու այդ ոսկիներու տի-
րուհւոյն տգեղութիւնը, ուստի ես Օր. Գեղեցիկ Կուտ-
արդեան, որոշեցի պատուարժան Ծաղիկի միջոցաւ պո-
ռալ ամուսնական աշխարհին եւ գիտցնել ճշպի տէլիք
թեկնածուներուն, թէ զեռ տէրտէրը չկարգացած, անգամ
մը լսեն տկար ձայնա եւ ապա վաթթուին ոսկիներուն
որոնք գիտեմ թէ մէկ մէկ խայթ պիտի ձգեն մարմնոյն
վրայ . . .

Ես Օր. Գեղեցիկ Կուտարդեան, դուստր Բասորը-
մաճի Հաճի Փիլիպպոս աղայի, ունիմ մայր մը կլորիկ եւ
երկու քոյրեր զպրօցական: Բարեմասնութիւններս են՝
տոմարթէպի փիլալ թանէլի, բարակ խրճմա ձեռք, ա-
ռանց արինայի օժանդակութեան տախտակները բառը
բառը փայլեցնել, տիվալ եւ սիւղէնի բարակ տեսակ-
ները, չորսպի կարկտան ձգել, խույրուս ետզին հալե-
ցնել առանց պոչի հոտի հետքը ձգելու, առանց հա-
յելի նայելու բուսուայ քսել ու մազ շտկել, հացագործին
պայէամը տալով տեղը թարմ հաց փոխել, փայտի կը-
տորտուքով ձուկ տալիկել, ստակի համար զիմողները
լոլոզելով ճամբու գնել, առանց աճառի, ջէօյէնով ճեր-
մակեղէն լուսլ եւն. որք զիտեմ թէ արդի էսնաֆ դո-
սակարգին խուճկով մոմով փնտռած բարեմասնութիւն-
ներէն են: Գալով գեղեցիկութեանս՝ պայծառ ու վճիտ
գէմք մը, որ տեսնողը անգամ մըն ալ կը դառնայ հե-
տաքրքիր: Ծովերու պէս մազեր մէջքս ի վար, պոչով
պոչով աչքեր, աղեղի պէս յօնքեր, անպակաս ճերմակ
ակոսներ, զոյգ մը անծակ ականջներ ոչք չի ծակուած
ըլլալուն համար կծծիներու քով յարգի է (մի մոռ-
նաք սակայն թէ ԳՊԻՏ չեմ բռներ) հասակիս համար Քի-
տան է կ'ըսեն՝ չեմ գիտեր թէ յարգի՞ է . . ., այնչափ
թեթեւ կը կոխեմ որ բնաւ կոշիկ չեմ հինցներ, պարզ
բուսուայ կը գործածեմ եւ հոտերուն մէջ օ տը քօլօնը
կը նախընտրեմ:

Յանցանք մը՝ եթէ երբէք յանցանք կրնայ համար-
ուիլ, սա է թէ, օրը չորս անգամ կը ճաչեմ. այդ ալ ա-
ռողջութեանս մէկ զօրաւոր ապացոյցն է: Գիշերները
անխռով կը քնանամ միմիայն սկոտներուս կծրութեւ
քիչ մը անհանգիստ կ'ընէ քովս պառկողը . . . պտուղ-
ներու մէջ վարունկը կը սիրեմ իւր աթոնութեանը հա-
մար: Նախանձ բնաւ չունիմ, բայց վրաս խռով լեզու-
ները, առաջ Աստուած, կը պապ անձեցունեմ: սիրահարու-
թիւն չեմ սիրեր բայց ողորուն պիւտերէն կ'ախարհիմ. ե-
րիտասարդութիւնը կը սիրեմ՝ բայց մատուցներուն մե-
ղանի հետքը դեռ չանհետացած՝ դուրոյտիւն չըլան ա-
ւարտներուն քիթ չեմ քաշեր: Անգլուհի մը պէս կը
քալեմ ու բնաւ չեմ քրտնիր (խկոյն սրտերնիդ չի փա-
փախէ՝ . . . ԿՊԻՏ չունիմ) քիչ մը գաղիերէն կը խօսիմ

բանաստեղծութիւն չեմ կրնար ընել: Սիրահարական նա-
մակները քիչ մը ուշտուրմիշ կրնամ ընել, սակայն գրած-
ներս անպատասխան մնալուն համար, վաղ եկած եմ այդ
սէվտայէն. մութը կը սիրեմ՝ լոյսը գործիս չի գար, խիղճ
մը ունիմ որ կը պաշտեմ, սիրտ մը ունիմ որուն կ'ան-
սամ, հոգի մը ունիմ՝ ո՞րու տալս կը մտածեմ եւ ահա
ինչու եկայ ներկայիս հրաւեր կարդալ ամէն անոնց՝ ու
րոնք կը վախաքին բոլոր բարեմասնութիւններովս հան-
գերձ ձեռք խնդրել ինձմէ, քով գիտնալով սակայն թէ
չրամ ըլլալով զրպանիս մանտրուքը, ճէհէզ ըլլալով ա-
մառուան պսամա բէշս, եւ զոհարեղէն ըլլալով մատի
նագիք մատնիս ունիմ միայն թեկնա՛ուք պէտք է դի-
մեն՝

Ձերիւք տուտու Այվասեանի, էօքսիզ վէ կուտ-
արդ զըզլար ամէնթօը Թաւառապուլ, Իշրիշիբէն փողոց
թիւ 1 . . .

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՅԵԱՆ

Մ Լ Ո Ր Կ Ա Ն Ա Ր Ա Ք Ը

Ականջին խօսի բանաստեղծներուն. ո՞րչափ պիտի
բարկանան արդեօք երբ կարդան խորագիրս, նկատելով
թէ՝ իրենք կրնային միեւնոյն խորագրին տակ բանաս-
տեղծական հիանալի տողեր ստեղծել, կարգացողին ահ-
եւ մլուկներուն սարսափ պատճառելով:

Ար մտածեմ երբեմն որ, արդեօք մեզի պէս, ոչ-բա-
նաստեղծներու վիճակ ա՞ծ է գիշերները 1—2 ժամքը-
նանալէ վերջ, 4—5 ժամ ալ անկողինին մէջի մլուկները,
հազարաւոր եւ բիւրաւոր այդ անխիղճ արարածները
մէկիկ մէկիկ ձերբակալելով լամպարի շիշին մէջը լե-
ցունելու տխուր ճակատադիրը . . . կը մտածեմ նաեւ թէ
արեւը մարը մտած ժամանակ յուզուող, արշալոյսը ար-
թընցած ժամանակ արտասուող եւ եշիւնէ անկիղիչ ճա-
ռագայթները քամահրող մեր բանաստեղծները այս հեղ-
ձուցիչ տաք գիշերներուն՝ արդեօք իրենք ալ մեզի պէս
կը նեղուի՞ն, քանի որ անոնց զգալու կերպը մերինէն
բոլորովին տարբեր է, եւ իրենց հետ բացարձակապէս . . .
անհաշա ենք:

Կ'ուզէի հասկնալ թէ՝ այն պահուն, երբ այդ ա-
րին կզալ մլուկներէն մին եւսեք բէօթնին փակել, ուրիշ
մը ականջին մէջը, եւ երրորդ մըն ալ իրենց համբոյրի
համար ստեղծուած կաթնաթոյր շրթներէն սլաչիկներ
առնելու աշխատէր, այո՛, կ'ուզէի հասկնալ թէ՝ ամէնէն
աւելի ո՞ր զգացումները, ո՞ր սարսուռները եւ կամ հո-
գեբանական ի՞նչ տեսակ զգացողութիւններ են որ, զի-
րենք տողորած են այդ պահուն եւ թէ՝ իմաստասիրա-
կան ի՞նչ տեսակ ուսումնասիրութիւններ կարելի է ընել
անոնց վրայ:

Մենք՝ ոչ-բանաստեղծ եւ հետեւաբար պարզ մահ-
կանացուներս, այդ պահուն՝ այո՛ այդ պահուն միայն
քիչ մը կը յուզուինք՝ եւ անմիջապէս, հայհոյել բային
ոահմանական եղանակ ներկայէն սկսելով, մինչեւ որ

անցեալ րդնունելութիւնը հասնինք անկողինին մէջ, շուրջը, վրան, տակը, միջակը, քովը մէկ հատ մը խակ մնացած չըլլար, որով թէ՛ մենք հանդարտած եւ թէ՛ անոնք ջնջուած կ'ըլլան, թերեւս միւսկազաւաքութեան այս ձեւը, շատ Գէկ-Բաճ կամ Գաճալ եւ կամ նուազ բանաստեղծական գտնէք, եւ սակայն մեզի համար շատ բնական եւ շատ արմատական միջոց մըն է, եւ թերեւս մեր մոտակիւ եւ խորհելու ձեւերուն այս մեզի նպաստաւոր տարբերութեան չնորհիւ է որ, ձեզի չափ ոչ յուզում եւ ոչ ալ սարսուռ կը կրենք մեր սրտերուն մէջ, եւ ոչ ալ այնքան խորհուրդ մեր հոգւոյն ծալքերուն մէջ:

* * *

Բանաստեղծական վերոյիշեալ միւսկասարսուռ տողերուն առիթ տուաւ, մեր դիմացի տանը փողոցին վերայ նայող սենեակին մէջ, անցեալ դիշերուն պատահած մէկ ծիծաղաշարժ արարուածը, զոր սիրտ պատմեմ ընթերցողներուս համառօտ կերպով:

Այն տունը ուր հիւր էի, ճիշտ դիմացի տանը մէջ կը բնակէր թողին . . . Նպարավաճառը, կ'տաէի այդ մայրը այն թուականէն, երբ իր քովը 15—20 տարիէ ի վեր աշխատող սպասաւորը ճամբեց . . . 4—5 հատ կադին կերած ըլլալուն համար, երբ ինքը իր խանութին քովիլը գտնուող էջէմպէճին փուսը եփած գլուխները կ'ուտէր, օրը օրին, առանց կուտ մը վճարելու եւ կամ սղախի բան մը կը վճարէր մեծ կռիւներէ վերջ . . .

Այդ դիշեր քունս չեմ գիտեր ինչու չէր տարած, պատուհանին առջեւ նստած, երբ երկինքին վրայ կածկըլտող ըրբաւոր վառվառն աստղերը կը գիտէի, մէկէն ի մէկ նպարավաճառին սենեակը լամպարի լոյսով փայլեցաւ, եւ ահա կ'ըրիկ մարդ մը, սեւ աչքեր, յոնքեր, սեւ մօրուք, մէկ քանի քաշ հասցով լուրիա կերող՝ եւ երեք չորրորդ տակառ ջուրով լեցուն խոշոր փոր մը, այս մարդը վարսիք չապիկով, անկողինին վրայ նստած երբեմն ինքն իր վրայ կը գլորէր, եւ հակառակ իր մարմնոյն դանդաղութեան, մէկ վայրկեանին մէջ, մեծ քանակութեամբ մուկ ջարդուփշուր հանելով ձեռքի ըռնած լամպարին մէջ կը լեցնէր. ձեռքի լամպարը երբեմն մէկ կողմ դնելով, շապիկին օձիքին մէջ՝ կամ վարսիքին քաշին տակը փակած մուկ մը իր թաքստոցէն մեծ ճարպիկութեամբ կը հանէր, երկու մատներուն մէջ առնոր ճակատագիրը որոշելէ վերջ կը նետէր . . . Ըսեմա . . . լամպարին մէջ. լամպարը դարձեալ ձեռքը կ'առնէր, բարձրը տակն ու վրան, վերմակը իր ամբողջ երկայնքին լայնքին, քննուելէ, զննուելէ վերջ, այս անգամ կարգը քովը պատին վրայէն դէպ ի տառաստաղ լեպպապառ ջուրը մուկներուն կուգար, լամպարին կտուցը զանոնք քիչ մը կը հալածէր, եւ ահա անոնք կ'իյնային . . . Ըսեմա . . . կանթեղին բոցին մէջ. քաշ մը ծանրութիւն ունեցող մօրուքի անտառին մէջ ալ տպաստանած պէտք էին ըլլալ միւսկներու մէկ քանի աւաղակախումբեր, քանի որ խեղճ մուկահաւաքը երբեմն երբեմն սեժով մը առնոցմէ մէկ քանին կը փեթաւէր, բայց ի դուր, դուրս

չէին ելլեր այդ լաւագոյն թաքստոցէն չարածճի կենդանիները . . .

Այն միջոցին երբ կը պատրաստուէր սլառելու, ուզեցի խաղ մը ընել իրեն. ուժով մը հագացի, կանթեղը դիտուն մօտեցուց կէս մը անկողինին մէջ կանդնեցաւ եւ սկսաւ ակնապիշ նայիլ, ինքն ալ իր այդ վիճակէն ամօնալով անշուշտ . . . Ըսեմա, կանթեղը մարեց . . . բայց լոյս էր, ալ առաւօտ էր եղած եւ թաղի շուներու գոթոյային հաշումին եւ կատուներու մշաւումին հետ տանը ներքեւ գտնուող կաթնավաճառին տաշնակը, զոպ սկսած էր, ներդաշնակ եւ յուզիչ ելեւէջներով՝ սարսուռներով ամբողջ տունը եւ . . . խեղճ նըպարավաճառը որ հայիւ 2 ժամ կրցած էր քնսնալ. խեղճ մուկահաւաք . . .

ՀԱՃԻ ԳԱՆԻԿ

Ն Ա Ս Ր Ն Ե Ր

Երկու քաղաքացի սարսններ, դիւղացի մը հանդիպելով ուզեցին հետը գրօնուլ .

— Ըսէ՛ տեսնեմ դեղջուկս, ըսաւ մին անկրթօրէն, աւանանջ եւ թէ գրասաւ:

— Տէր Աստուած, պատասխանեց դեղացին անվրդով, չիտալը ըսելու համար, ճիշդ չեմ գիտեր, բայց սաստոյգ է որ, առ այժմ այդ երկուքին մէջտեղը կը գըտնուի:

* * *

Պարոն թագուր առաջին կարգի որսորդ մըն էր, երբեք որսէ մը ձեռնունայն դառնալը չէր լսուած. միշտ բան մը կը գտնէր ծախու առնելու եւ իրր իր որսացածը տուն բերելու:

Անցեալները դարձեալ Գատըղիւղ որսի ելնելով, նապատակ մը գնեց տուն տարաւ. բայց խարդախ ծախքաւ հոտած նապաստակ մըն էր տուեր. սպասաւորը անախորժ հոտը առնելով, նապատակը քիչին մօտեցուց:

— Ի՞նչ կը հոտուրասա ծօ՛, դեռ քառորդ մը չեղաւ դարնելու:

— Յայտնի է պատասխանեց սպասաւորը պաղ արեամբ, ճիշդ ժամանակին զարկեր էր, սպա թէ ոչ, բոլորովին պիտի հոտի եղեր:

* * *

— Եւայ, վերջապէս իրար գտանք, վաղուց է որ զձեզ տեսած չէի:

— Հիւանդ էի, երեք տմիա շարունակ սենեակէս դուրս չեկայ:

— Ըսել է թէ հիւանդութիւննիդ ծանր էր:

— Ամենեւին, հիւանդութիւնս խիստ սղախի բան մըն էր, բայց զիս դարմանողը խիստ մեծ բժիշկ մըն էր:

* * *

Օր մը բարձրագոյն ընկերութեան մը մէջ, Ռօջիլտի հօր հարցուցին թէ, որքան բարեկամ ունի:

— Այժմու կացութեանս մէջ, չեմ գիտեր պատաս-

խանեց. որովհետեւ հիմայ, յաջողութիւն եւ հարստութիւն ունիմ. ձեր բարեկամ ըստձն, այս երկուքին չգրոնուած ատենը կը յայտնուի:

* * *

—Կարծեմ թէ մէկ եղբայր մը ունիք:

—Այո, տիկին:

—Միայն մէկ հատ . . . :

—Այո, տիկին:

—Զարմանալի է այս, անցեալ օր քրոջ հարցուցի, երկու եղբայր ունիմ ըստ:

* * *

Երկու բարեկամներ մէկ շարթուան ամուսնացած՝ հետեւեալ չաքթուն երբ իրարու հանգստեան, իւրաքանչիւրը սկսաւ իր կնոջ գեղեցկութիւնը դիմել:

—Իմ կինս, ըսաւ մին, եթէ գլխուն մազերը քակելու ըլլայ, մինչեւ ծունկերը կ'իջնան:

—Այդ բան մը չէ, ըսաւ միւսը. եթէ իմ կինս գլխուն մազերը քակելու ըլլայ, ամբողջովին գետինը կը թափին:

* * *

Մեռելակառքի մը կառավարը հիւանդանալով:

—Եկեղեցի կը յաճախէի՞ր . . . :

—Շիտակը տէր հայր, ըսաւ մարած ձայնով մը, մինչեւ այս տարիքս թէեւ եկեղեցիէ մը ներս ոտք կուտած չեմ, բայց շատեր եկեղեցի ստրած եմ:

* * *

Անցեալ օր Հաճի Մաթոս աղային կ'ըսէին թէ՝ զաւակը՝ որ տանեւոթ տարեկան էր, ամուսնացնէ:

—Իե՞ս ժամանակը չէ, պատասխանեց, քիչ մը խելքը դուրսը գայ, յետոյ:

—Խելքը դուրսը գա՛յ . . . ըսաւ բարեկամներէն մին, այն ատեն երբեք չպիտի ամուսնանայ:

* * *

Պարոն Յ** որ հոգակաւոր պատկերահանի մը գացած էր իր պատկերը գծագրել տալու, անոր աւարտած պատկերի մը առաջը կենալով, ըսաւ:

—Ահաւասիկ սքանչելի գործ մը, բայց ի՞նչ սոսկալի դէմք, ո՞ր սատանի դիմագծերէն օրինակեցիր այս այլանդակ դուրսը:

—Բայց պարոն, քոջս պատկերն է . . . :

—Ոհ, հազար ներողութիւն, կակազեց պարոն Յ** բոլորովին շուարեւով, եւ գործած սխալը դարմանելու մտք յարեց. յիշաւ, վերջին աստիճան ձեզ նմանելէն դուշակելու էի որ ձեր քոյրն է:

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ Տօթթօն Մանուէլ պէյ Բ. Յ. Իւթիւճեանի Առաջնորդ Առողջապահութեան Գ. հատորը «Առողջապահութիւն վարժարաններու» Գին մէկ դահեկան:

ԶՈՒԱՐՔԱԼԻՔ

—Տեսէք տիկին, կ'ըսէր Բարիզցի մայր մը, իր գեղջիւհի բարեկամին, տղուս չահած մրցանակը:

—Կը հասկնամ ձեր յուզումը, տիկին, ես ալ այդպէս յուզուեցայ երբ երկրագործական ցուցահանդէսին մէջ մեր գիրուկ հորթը Բեպչլ մը ստացաւ:

* * *

Երիտասարդ մը ներկայանալով Մօսկի դիտկնարանը կը հարցնէ պաշտօնեային:

—Երկու օրէ ի վեր զոքանչս անհետացած է. կը հաճի՞ք անգամ մը նայիլ, հո՞ն չըլլայ:

—Ձեր զոքանչը . . . բայց պարոն, չեմ ճանչնար զինքը. գոնէ իր կերպարանքը բացատրէիք:

—Ոհ շատ դիւրին է. թոթովախօս էր . . . :

* * *

—Ինչպէ՞ս—ճաշելէ՞ վերջ ծով կը մտնաք:

—Օհ, միւսս մը չունի քանի որ կերածս ձուկ էր . . . :

* * *

—Բարեկամ, տիկինը երբ բանի մը վրայ մտածէ ինչո՞ւ երկու ձեռքերը ծնօտին տակ կը դնէ:

—Որպէս զի բերանը գոյ մնայ ու իր մտածման մէջ չի խանգարուի:

* * *

Վաթսուներ անցուկ կոյր մուրացկանի մը կուրծքէն կախուած տախտակի մը վրայ գրուած էր հետեւեալը.

«Գիթացէք թշուառ որրին»:

* * *

—Բարեկամ, իմ վերջին յողուած իս մասին ի՞նչ է ձեր կարծիքը:

—Իրաւոր արժէք մը չունի . . . :

—Գիտեմ թէ ձեր կարծիքը արժէք մը չունի . . . բայց ամէն պարագայի մէջ կ'ուզեմ խմանալ:

* * *

—Ինչպէ՞ս, բարեկամ, օգուտ մը տեսա՞ք ջերմուկներէն:

—Գացած ատենս, տասը տարեկան աւելի մեծ կը կարծուէի, վերադարձիս՝ տասը տարեկան աւելի երկտասարդացած կ'զգամ ինքզինքս. հետեւաբար թուաբանական հաշուով, ուր սր էինք հոն եմք:

* * *

Երեկոյթի մը մէջ գիրուկ ու տարէց տիկին մը նազանքով:

—Կը ներէ՞ք սիրելի բարեկամս, կրնամ արդեօք գիտնալ թէ ի՞նչ պատճառաւ երեկոյթին սկիզբէն ի վեր այդչափ դեռատի օրիորդները թողլով, ինձ հետ պարեցիք միշտ:

—Որովհետեւ տիկին, բժիշկը պատուիրած է ինձ կարելի եղածին չափ շատ քրտնիլ . . .

ՄԷՆ-ՏԻՍՆ

Ք Ա Ր Ո Ջ Ն Ե Ր

Եկեղեցւոյ վարդապետք կամ քարոզիչք (յարգաճեղճեան) փոխանակ ըստ պարտուց, կենաց բանին քարոզութեամբ հաւատացելոց բարեպաշտական զգացումները արծարծելու, փոխանակ աւուր պատշաճի քարոզներով (նշէ ասոր մօտան շատոնց անցած է) ժողովուրդը կրօնի մէջ մարդկելու, սկսած են ժամանակէ մը ի վեր եկեղեցեաց բնութիւն խիստ անպատշաճ եւ օտարոտի ունայնաբանութիւններով զգուանք եւ ձանձրոյթ պատճառել ունկնդիր ժողովուրդին:

Եկեղեցւոյ քարոզիչները պէտք է լա՛ւ գիտնան թէ ժողովուրդը փափաքող է լսել իրենցմէ միմիայն Աստուածային պատգամաց հոգեւորոգ քարոզութիւններ, եւ ո՛չ թէ մասնաւորաց նկատմամբ նպատակաւոր ակնարկութիւններ, հին ու նոր հաշիւներու կամ խնդիրներու վերաբերմամբ տաղտկալի տեսութիւններ, որոց ի լուր ժողովուրդը կը դալթակղի եւ կը մեկնի այդ սրբաւայրէն իր յուսացածէն շատ տարբեր եւ չա՛տ տխուր տպաւորութեան մը տակ . . . :

Դուք, եկեղեցւոյ այս կարգի քարոզիչք, պէտք է գիտնաք թէ ժողովուրդը ո՛չ դուրսը եւ ոչ մանաւանդ եկեղեցւոյ մէջ չի հետաքրքրուիր հասկնալու մասին թէ ի՞նչ է կամ որո՞նց հետ է ձեր հաշիւը, ի՞նչ է սըվոր նըվոր հետ ձեր ունեցած վէճը եւ ոչ իսկ ձեր բրած ակնարկութեանց չարժաոյթը. ժողովուրդը եկեղեցի կը յաճախէ միմիայն իր ազօթից մրմունջները հաւ Աստուած բարձրացնելու եւ հոգեշահ քարոզներ լսելու եւ ոչ թէ ձեր «փառք» բե՛հասացո՛ւնէնքը մօրիկ ընելով, ականջ յոգնեցնելու, որոնց մէջ կրօնը ակնարկող բառ մը անգամ չի կայ:

Քարոզիչք եկեղեցւոյ, գիտակցութիւն ունեցէք ձեր մեծ պաշտաման. դուք Աստուածային պաշտամանց ու Աստուծոյ փառացն սպասաւորն էք, իր խորհրդոց մատակարարը ու շնորհաց բաշխողն էք, ձեր պարտքն է իր Աւետարանը բացատրել, եւ հաւատքին ճշմարտութիւնները ուսուցանելով՝ միշտ փառ պահել անոր սրբազան հուրը ձեր հոգեւոր խնամաց յանձնեալ ժողովուրդի սրբին մէջ, հասկցա՞ք հիմայ:

ՍԵՂԲՈՍ ԱԼՖԵՐԵԱՆ

Յ. Ս. ՀԱԶԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ալցելու համադրակալ

Որ Կ. Պոլսոյ քանի մը համալուսաւոր վտճառատանց մէջ սյցելու համարակալի պաշտօնը կը վարէ, տրամադրելի ժամեր ունենալով պատրաստ է ուրիշ վաճառատանց մէջ եւս նոյն պաշտօնը ստանձնել եւ մասնաւոր դասեր տալ տոմարակալութեան, թուարանութեան, հայերէն լեզուի եւ շարադրութեան եւ բնդհանուր կերպով աւանդել տարրական եւ բարձրագոյն նախակրթարանի ամէն ուսմունք, խիստ դիւրութեամբ մէթոտով եւ դիւրամատչելի պայմաններով:

Դիմել լրագրոյս անօրինութեան:

ՀԱՐՅ-ՊԱՏԱՍԻԱՆԻ

- Ի՞նչ է գիրքը:
- Անքուն բարեկամ մը:
- Ի՞նչ է բարերարութիւնը:
- Ընդհանուր առմամբ ապերախտներ հասցնելու արուեստ մը:
- Ի՞նչ է բժիշկը:
- Մարդ մը որ ձեռքը հրամանագիր ունի ուղածին չափ անդիի աշխարհ մարդ դրկելու:
- Ի՞նչ է դադանիքը:
- Բան մը զոր կինը եթէ չսոյտնէ կը մեռնի:
- Ի՞նչ է հոգաբարձութիւնը:
- Իր ազգականները ձոխ ամականով հոգալու նորմէթոտ մը:
- Ի՞նչ է խումարալուծութիւնը:
- Ի՞նչ է ժամանակի մէջ հարստանալու երազ մը:
- Ի՞նչ է վարժապետութիւնը:
- Հոգաբարձու աղաներու խաղալիք մը:
- Ի՞նչ է գինովութիւնը:
- Մտա ծուռնք փարատելու պատրուակ մը:

ՊՐՈԼՍԱՍ

Վ.Ա.ՀԱՆ

Է Ր Ի Կ Կ Ն Կ Ա Ն

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Անգղիայի Իին մը մահուան դուռը հասած, էրիկը քովը կանչեց եւ բառ, քեզի գաղանիք մը ունիմ յայտնելու, այս գաղանիքը յանցանք մըն է որ քեզի գէմ դործեր կմ, բայց նախ խոստացիր որ պիտի ներես ինծի:— Կը խոստանամ ըսաւ էրիկը. ան ատեն հոգեւարք կինը խոստովանեցաւ իր ուրիշ մէկը սիրելը որուն անունն ալ տըռաւ «Կը ներեմ բառ էրիկը պաղ կերպով. բայց դուն ալ կը խոստանա՞ս իմ քեզի գէմ դործած մէկ յանցանքս ներել» բոլոր սրտիւ գոչեց հոգեւարքը, լսէ ուրեմն կըրկնեց էրիկը «Ես գիտէի քու այդ անհաւատարմութիւնդ իր ամէն պարագայներովը եւ ասոր համար թունաւորեցի քեզ գորով պիտի մեռնիս հիմայ»:

ԱՆՆՅԻՆ ԽՐԱՍՐ

Անցի սեղանաւոր մը երկըն նոր եկած իր աշկերտին՝ արհեստը սովորեցնելու համար հեռեւեալ խրատը կուտայ:

Մընչիկ Թէօրէ՛օս, ֆէօս եկո՛ւ, հմայեկս անցիր ասնդըղին գլխը իւր թէնպիհաթս թէքմիլ տի՛անիմ, գիւնչիւ մեր սարփութիւնը աճայիպ սէնահաթ միէ, միսէլա հէրիֆին մէջը քրմից վիօսկիւ մը կու բերէ իւ կըսէ «սարաֆ չունու պող», կառնիս ու վիզնէին աչքը կը դնիս «էօքսիւկ տիւր, քէ օսիւկ տիւր» կըսես ու ձեռքը գինէն հից տասը զրոյ պակաս կը դնես տէֆ կանես:

Ա.

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՖԵՐԻԳԻԻԿ, 13 ՅՈՒԼԻՍ.— Սյո գիւղի առժամանակեայ թաղականներուն բէտէն՝ թիւն բէշերը Բաշալու աթոռներուն փակած ըլլալով, ի մօտոյ թաղեցիք պէտք եղած միջոցներուն պիտի դիմեն՝ զիրենք այդ անտանելի վիճակէն ազատելու համար, զոր ունի ականջս լսելոյ լուիցէ . . .»:

ԵՖԵՐԻ-ԳԱՐՈՒ, 13 ՅՈՒԼԻՍ.— Թաղական Խորհրդայ անդամներուն միջեւ Եւթիմի վրիժաւ, եկեղեցապատկան տուններու շինութեան առթիւ հաշուական անհամաձայնութեան հետեւանքով, 40 ոսկի անյայտ եղած է:

ՆԻՎՈՍԻԳԻՒՍ, 14 ՅՈՒԼԻՍ.— Կէտիկ փոխարէն վարժարանէն հասաւ տեղւոյս մանկարանին: Մանրամասնութիւնք յառաջիկային:

ՄԱԳԻՐԻԻԿ, 14 ՅՈՒԼԻՍ.— Աղջկանց վարժարան մը շինելու որոշում արուեցաւ, որպէս զի կարելի ըլլայ մանչերը աղջիկներէն զատել: Կտիկին ծառայող օրերս նոր թափով կը պատմուի հոս, ամէն տան մէջ:

ԿԵՏԻԿ ՓԱՇԱ, 15 ՅՈՒԼԻՍ.— Նոր դասատուներ կը փնտռուին նոր աշակերտներով, եւ նորագոյն անօրէնով: Այսքը Ուսումն. Խորհուրդը պիտի ընէ:

ՆԱՌԼԸ ԳԱՐՈՒ, 15 ՅՈՒԼԻՍ.— Թաղական աղաները պատիժի էջաք մը հանեցին: Կիրակի օրերը ժամ չգացող աշակերտները առաջին անգամուան համար, եկեղեցւոյ նկուղին մէջ գտնուած ննջեցեալին պիտի ընկերակցին եղեր ժամերով: Եթէ այս յանցանքը երկրորդեն . . . նընջեցեալին հետ թաղուելու պիտի դատապարտուին . . . անշուշտ:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Յ Ո Ւ Ե Լ Ե Ա Ն

Պ. ՄԱՏԹԵՆՈՍ ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ

Տոհմային գրականութեան և դաստիարակութեան բազմամեայ մշակն՝ Պ. Մատթէոս Մամուրեան, իր տկարութեան առթիւ և բժշկաց խորհրդով՝ պարտաւորուած է թողուլ իր սիրած աշխատութիւններն և հանգստութեան մէջ անցնել իր բազմաբեղուն կենաց ծերութեան օրերը:

Պ. Մամուրեանի կեանքը բեղմնաւոր է ամէն տեսակէտով, թէ՛ գրական ասպարէզին մէջ և թէ՛ դաստիարակութեան:

Պ. Մամուրեան նախկին «Ծաղիկ» թերթի խմբագրութեան մասնակցութենէ զտա՝ յիշմիր և ի Կ. Պոլիս, այսօր շուրջ 30 տարի է, որ կը հրատարակէ «Արեւ. Մամուլը»:

Պ. Մամուրեանի գրական երկասիրութիւնները բազմաթիւ են՝ վիպական, նամակագրական, թարգմանական, թատերական, մանկավարժական, պոետական, իմաստասիրական եւն:

Արդ՝ մի այսպիսի քրտնաթոր և բազմաբեղուն Մշակի գրական և դաստիարակական Յոբելեանը տօնելու համար՝ կը յայտարարուի թէ՛ իր գրադիտական հանձարը գնահատողներու և երախտագէտ աշակերտներու վաղուց տածած փափաքանաց համաձայն՝ յատուկ մասնախումբ կազմուած է Իշմիրի Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սըրբազան Հօր նախագահութեամբ:

Յորեկանի հանգէպը պիտի կատարուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր 17/29 կիրակի օր:

Դրամական և այլ նուէրներ, հեռագիրներ, ուղերձներ և ամէն տեսակ թղթակցութիւնք, որք պիտի արձանագրուին և ապա մասնաւոր տեղեկադրով հրատարակուին, կ'ուղղուին Ս. Նախագահին հետեւեալ հասցեով:

Տ. Մելքիսեդեկ Ս. Արքեպիսկ Մոմստանց Իզմիր

ՀԱՅ-ՀՌՈՍԷԱԿԱՆԱՑ

ՊԱՏՐԻԱՐԻԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Սինօզը կազմող 13 եպիսկոպոսները, նախագահութեամբ Տ. Աւետիս Արքեպիսկ չորեքշաբթի առաւօտ հաւաքուեր են Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն դասին մէջ, ուր գրասեղաններ և իւրաքանչիւր եպիսկոպոսի համար աթոռներ, և ամեն նուն առջեւ թուղթ գրիչ գրուեր է: Նոյն միջոցին Ս. Հայրապետութիւնը սեպանին վրայ դրուած ըլլալով, եպիսկոպոսները դէպ ի այն կողմը դառնալով, ուխտեր են առանց որ և է նկատման, լոկ եկեղեցւոյ եւ հասարակութեան շահը նկատաւորութեան առնելով կատարել ընտրութիւնը: Այս արարողութենէն յետոյ՝ եպիսկոպոսները մի առ մի իրենց տեղերը բազմեր են, և իւրաքանչիւրը իր քուէն թուղթի մը վրայ գրելով պահարանի մը միջ դրեր, և վրան անունը նշանակելէ յետոյ մէջտեղը գտնուած պարսպ սկիհի մը մէջ ձգեր է: Յետոյ քուէհամարը կատարուելով Տ. ՊՊՂՈՍ ԵՊԻՍԿ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԷՆ ընտրուեր է Պատրիարք որ արարողագետին միջոցաւ հրաւիրուեր է նախագահական աթոռ, և եպիսկոպոսները կարգաւ դալով ընտրեալին աջը համբուեր են. ապա եկեղեցական զգեստ բերուելով նորընտիր Պատրիարքը զգեստաւորուեր է և եկեղեցւոյ դռները բացուելով ընտրութիւնը՝ դուրսը գտնուողներուն հաղորդուեր է:

Նորընտիր Պատրիարքը իսկոյն առաջնորդուեր է Հանգուցեալ Տ. Ազարեան Պատրիարքի մահունէն ի վեր փակ գտնուած Պատրիարքարանի դահլիճը և հոն ընդունել է իրեն շնորհաւորութեան եկողները:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԻՏԱՍՏԱՐԱՅ ԵՒ ՄԱՆՁ ՏՂԱՅՈՅ
ԶԳԱՍՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ
(Գ Ի Զ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն)
Թարգ. Գեղմաներէնէ

Հայրե՛ր, մայրե՛ր, փութացէ՛ք կարգալ այս
գրքոյլը, եթէ կը սիրէ՛ք ձեր զաւակաց առողջու-
թիւնը, եթէ կ'ուզէ՛ք որ ձեր շնորհիւ զերծ մնան
անոնք պատանեկան կեանքի մէջ բոյն դնող վատ
ունակութենէն:

Դաստիարակներ, խնամակալներ, փութացէ՛ք
կարգալ այս գրքոյլը զի ձեր բարերար խրատներով
ձեր սաներուն օգտակար ըլլալու բարեբաղդու-
թիւնը կ'ունենաք:

Չափահասներ, դուք ալ փութացէ՛ք օգտուիլ
առիթնէ՛ն ձեզի համար ալ օգտակար հրահանգներ
պիտի գտնէ՛ք հոն:

Կեդրոնատեղին է Պալէնց գրատունը. Չաքմաք-
ճըլար թիւ 20.—կը ծախուի նաեւ Էմին Էօնիւ ջը-
րավաճառ Ստեփան աղայի կրպակը: Գին 2 զրշ:

ԳՐԱՏՈՒՆ-ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Զ Ա Ր Գ Ա Ր Ե Ա Ն

Պոլիս Չափաքնըլար թիւ 50

Կը վաճառէ ու կը գնէ ամէն տեղակ հին և
նոր գրքեր, հանդէս ու լրագրեր ևն:

Լրագիրներէ պակաս թիւեր ունեցողները, ի-
րեն կրնան գիմեր:

Կաղմեր վայելուչ անդղիական և տոկուն:

Դիմեցէ՛ք և գոհ պիտի մնաք:

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

[ՄԻԱՅԵԱՆ ՆԱՀԱՆԳԱՅ]

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ

Կենաց Այսահուկագրական Ընկ.

ԵՐԱՇԽԱՐՀՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԻՆ Է

1 Միլիառ 227 միլիոն Փրանկ

ՆԵՐԿԱՅՈՒՆԵՐԻ ԿՕՆՍՏ

ԳԱՌՆԻՒՆ ԱՅՏՈՒՆԵԱՏՈՒՐ

ԹԱՇՃՆԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 308 Բոնֆորշայի դիմաց

Պատիւ ունին ժողովրդին իրենց բազմութիւն յա-
ճախորդաց թէ իրենց վաճառատնիք վերատին բացուած
է, միեւնոյն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն
կանանց չըջողգեսաթի համար ամեն տեսակ պիտոյք,
Տապլէթ, կոճակ, սալիկ, ժապուէն, ժանեակ, եւայլն
եւայլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէն-
ներ, Բարիդի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաս-
տուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարաե-
ւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վստահութիւնը
գրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնա-
րարել:

[Հաստատեալ յամիւն 1852]

ՏՔՐ. Ս. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

Թ/ւ 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - Տիշդ Չըպուգ-
ճեանց դէմ)

Կատարեւագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-
սաստիկ ցաւած ակոսներն մէկ անգամէն կը լեցուին,
ցաւով դիմե՛ր, եւ բուժուած վերադառնալու պայ-
մանաւ:

Նորահար եղանակաւ, նաւը, ճաշակաւոր եւ զի-
մացիուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն, յար-
եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տա-
րիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն և
բաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարեւապէս կը բուժուին,
ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարե-
ւագործեալ արքաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամ-
նահանութիւն:

Յ. Գ. Չմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր),
ինչպէս նաեւ ամէն օր, մինչեւ կէս գիշեր) հիւան-
կընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Ձ Դ

Այս անգամիւր վաճառուին
մի և ու փոքր քանակութեամբ
Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհա-
կանաքառա դերձաններն հը-
նարիչ Մեսրոպովիչի գրասե-
նակն որ ի Կ. Պոլիս Գա-
մանտո խան թիւ 1:

Այս ատիւր կը խնդրուի
Արդոյ հասարակութենէն որ
փութան փորձել այս դերձաններն: Փորձառու եւ մաս-
նազէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրա-
պարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէ՛ք և անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւե-
լութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրիչի-
Ազգ. Հիւանդանոցի հարկւրաւոր խեղճ եւ անկար պա-
տըսպարեւոյ:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս եւ Գաւառներ Տրին. 50, Վեցմա 25, Եռմա 15 զշ.
Օտար երկիրներ » 12, » 6, » 3 ֆր.
Դրամի տեղ բոլորայի բոլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն:
Թղթատարն ծախքը մեր վրայ է:

ԾԱՂԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերա-
բերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուին Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕԲՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԽԱՐԱԲԱՅԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Նորատունկեան խան.

Արտոնատէր Ա. ՍԱԲԱՅԷԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊԵՊԷՐԵԱՆ

Չիւմպիլիլի խան միջնայարկ թիւ 18